

Supplementum necessarium de cicuta.

Contributors

Störck, Anton, Freiherr von, 1731-1803.

Publication/Creation

Naples : B. Gessari, 1762.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/wa4qnqtf>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

ANTONII STÖRCK

Sacræ Cæsar. Regiæ Apost. Majestatis
Confiliarii Aulici, & in Nosocomio
Civico Pazmariano Phyci,

SUPPLEMENTUM NECESSARIUM

D E

C I C U T A,

*Ubi simul jungitur Cicutæ imago,
ære excusa.*

NEAPOLI MDCCLXII.
Ex Typographia BENEDICTI GESSARI
SUPERIORUM PERMISSU.

ANTONI STORCK
Sicut Ceteri Rites Apud Paucos
Constanti Augustae in Helvetiis
Cetero Paucissimos Paucos
SUPPLEMENTUM
NECESSARIUM
C
U
Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

P R Æ F A T I O.

Magnorum medicamentorum historias, si attente legimus, videmus: de eorum efficacia semper & ubique acriter fuisse disputatum.

Fuerunt medici, qui ea illico damnarunt, & tanquam noxia proscripserunt.

Alii autem, factis contrariis experimentis, ea laudarunt, commendaruntque, ut maxime salutaria.

Doctis his litigiis tandem res in ordinem fuit redacta, & recepta in usum communem.

Idem cum cicuta futurum, clare prævideo.

Interim doleo vehementer, quosdam viros medicos, in magna dignitate constitutos, nunc nimis præcociter & severe protulisse suam contra cicutam sententiam, eamque, ut plantam venenatam & inutilem, damnasse, aliis dissuasisse.

Sapit hoc nimiam contradicendi cupidinem, & medicinæ rationali repugnat.

Quod autem omnium mihi acerbissimum accidit, est: eos experiri summos adversarios, quos magna semper pietate colui, quos omni officii genere affeci, & quorum potius fuisset, meas tueri partes, quam ledere.

Verum nec inde moveor, nec vindictam sitio: & ut hi mei adversarii vere agnoscant, meum animum propterea nequaquam ab iis esse alienatum (licet opinione dissentiam) has observationes in ipsorum honorem scribo, ipsis offero, & debita reverentia dedico.

Nec tamen ullo modo eos oro, ut quid in mei favorem faciant; ament tantum veritatem, agant justos rei arbitros, & id fateantur ingenue, quod cedit in decumbentis salutem.

Inanes quorundam clamorem non curo, flocci facio.

Qui foliorum strepitum timet, ne adeat sylvam.

SUPPLEMENTUM

NECESSARIUM

DE

CICUTA.

INIS voluminibus jam demonstravi, confirmavique, quænam insit cicutæ vis, & efficacia.

Non opus propterea fuisset, ut denuo super eadem materia uterer calamo.

Quum vero multi adhuc sint, qui meæ cicutæ ideam non habent, deque ejus specie, & caractere disceptant, necessarium erat, hanc plantam ære excudere.

6 SUPPLEMENTUM

Ut autem hoc rite , & ad omnium intellectum , facillimum , clarissimum , & sine errore fieret , rogaui celeberrimum ac indefessum institutionum , & materiæ medicæ Professore *Crantz* , velit is hanc herbam in suum hortum botanicum suscipere , & accuratissimæ expressionis gerere curam .

Præstitit hoc lubentissime , & tradidit mihi hanc tabulam , a doctissimo Domino *Cipps* Medicinæ Candidato pictam , & sculptam .

Ex hac quivis in re herbaria vel parum peritus , primo statim intuitu plantam distinguet , & ab omnibus aliis dignoscet .

Extractum vero non ubique ad meam mentem paratur : fumunt enim succi expressi ingentem copiam , eam in vase cupreo igne satis forti coquant , foetor inde ingens longe lateque spargitur , avolat , quod est optimum ; præterea nimium sollicite succum & extractum purificant .

Fit hac ratione massa nigrigans ,
te-

tenax, haud multum foetens.

Mea autem methodo dum paratur, debet esse extractum crassum, ex fusco viridescens, & ingratiſſimum habens foetorem (qualem mures domestici spargunt.)

Quidam alias herbas cum cicuta miscuerunt.

Quidam relinquunt herbam recentem collectam in uno cumulo per plures dies, unde flaccescit, & quaedam pars corrumpitur, succus lentescit, fit mucilaginosus.

Subinde succum expressum non illico igni admovent, sed per duos ternosve dies expectant, donec tempus ipsis commodum, & opportunum videatur; fit tunc in succo alteratio, & virtus minuitur.

Hac occasione putavi: non incongruum fore, si iterum adducam quasdam curationes, quas sola cicuta ab eo tempore, quo secundus libellus prodiit, perfeci.

Brevis ero, ne otium turbem, aut tempus, Medicis adeo pretiosum,

8 SUPPLEMENTUM

longa narratione absumam.

Ubi dico , me *cicutam* dedisse , semper intelligo *cicutæ* extractum, id noto, ut lites de vocabulo evitem.

Nec ubique medicamento dosin addidi, quoniam fere semper a parva quantitate incepti, & eo usque sensim ascendi, donec sequeretur bonus effectus, & tunc substiti, nec amplius dosin auxi.

CASUS PRIMUS.

VIr, triginta aliquot annorum per plures menses habuit ingentem in abdomine dolorem & continuum ardorem; non appetiit, urina fuit stranguriosa, alvus frequens, semper pauca, ardens, & cum tenesmo juncta; color faciei pallidus, corpus totum macilentum.

Remedia cujuscunque generis tentata, nil profuerunt, imo turbabatur somnus, & incipiebant deficere vires.

Cicuta sola spatio trium septimanarum juvit; rediit appetitus, alvus fiebat.

DE CICUTA. 9

ſiebat naturalis , urina libere fluxit ,
acceſſit totius corporis robur , & per-
fectæ ſanitatis habitus .

CASUS SECUNDUS.

JUvenis, 15 annorum, jam a tribus
annis in gena ſiniſtra geſſit tumo-
rem magnitudine nucis juglandis.

Hunc tumorem penetravit fiſtu-
la, ichorem plorans.

Medici & Chirurghi fruſtra ſuam
artem hic tentarunt longo tempore.

Data autem cicuta, & diſparuit
tumor, & apertura fiſtulæ perfecte coa-
luit, & ceſſarunt omnes dolores.

CASUS TERTIUS.

FEMINA, 40 aliquot annorum, ul-
tra anni ſpatium, in manu ha-
buit peſſimam ſerpiginem, & cutis in
pluribus partibus ad carnem uſque ſin-
debat.

Nec externa remedia, nec inter-
na purgantia & ſanguinem purifican-
tia

10 SUPPLEMENTUM
tia attulerunt levamen.

Cicuta intra binos menses sanavit.

CASUS QUARTUS.

Femina, 30 aliquot annorum, in mamma dextra jam a pluribus mensibus scirrhum magnæ molis advertit.

Applicabatur emplastrum, quo & durities & mammæ volumen augebantur, extensumque malum fuit infra axillam.

Color fiebat purpureus, hinc inde erant striæ lividæ, & dolor adeo vehemens, ut diu noctuque ægra dormire non potuerit.

Tandem tumor elevabatur in tubera, quæ pessimam exulcerationem minitabantur.

Ego accersitus rogavi, vellet omne emplastrum semovere, nihilque adponere exterius præter linteum molle.

Pro interno remedio solum cicutæ extractum præbui.

Spatio octo dierum cessavit fere
omnis

DE CICUTA. II

omnis dolor , mutatus est tumoris color , subsederuntque tubera .

Et nona septimana mamma naturalis fuit .

Maxima dosis per diem erit drachma dimidia .

CASUS QUINTUS.

Fœmina , 27 annorum , a viginti tribus septimanis fere omnia ingesta vomitu rejecit , & fere contabuit .

Medici , chirurgi , agyrtae , & vetulae jam omnia artis auxilia attulerunt citra ullam mali emendationem .

Exhibui extracti cicutaë grana viginti in mixtura quatuor unciarum , ex qua fumebatur omni bihorio cochleare unum , & brevi cessavit vomitus , foemina appetit , & redeunt vires .

Et jam tertius mensis est , quo nec vomitus signa advertuntur .

CASUS SEXTUS.

VIr , septuaginta annorum , jam in quintum annum ulcus in brachio habuit ; acre transsudans vicinas partes continuo arrosit , & excitavit ardentis pustulas.

Remedia adhibita malum quidem levarunt subinde , mox autem iterum ortus est pruritus , rupta est cuticula , & ulcus denuo coepit acerrimum ichorem plorare.

Sumpsit dein æger , me suadente , omni mane grana sex extracti cicutaë , & totidem vesperi per quinque septimanas , externe applicatum est emplestrum diapompholygos ; & jam nunc in sextum mensem firmiter clausum est ulcus , & senex bona gaudet valetudine.

CASUS SEPTIMUS.

Nobilis matrona mammam utramque habuit scirrhosam magnam.
Em-

DE CICUTA. 13

Emplastrum appositum omnia irritavit, excitavitque dolores magnos.

Papilla mammæ dextræ fuit solito duplo major, exulcerata, & continuo ploravit ichorem acrem, erodentem, tumor jam infra axillas extendebatur.

Præ dolore hæc matrona fere nec loqui, minus ridere, aut libere respirare potuit.

Data cicuta malum mox emendabatur, papilla intra quatuor septimanas ad statum naturalem redacta est, & quarto mense mammæ ambæ fuerunt sanæ.

Neque opus erat, dosin ultra octodecim grana per diem augere.

CASUS OCTAVUS.

Vir, 30 aliquot annorum, tumorem pugno virili majorem in colli parte dextra habuit jam a longo tempore.

Erat præterea cachecticus, laborabat vehementibus doloribus, qui totum

14 SUPPLEMENTUM

tum corpus & omnia membra diu noctuque torquebant.

Minuebatur propterea appetitus, & supervenit corporis macies, & faciei color ex flavo fuscus.

Quæcunque ad sanandum fuerunt adhibita, nil profuerunt.

Quamprimum autem bonus vir me consuluit, dedi cicutam, qua intra paucos dies omnia mutabantur in melius, & post binos menses aderat sanitas.

CASUS NONUS.

Femina, 36 annorum, ulcera maligna, quæ nasi apicem, nasi alas, & totum oris labium superius profunde exedebant, faciemque totam aspectu turpissimam efficiebant, a binis annis habuit.

Et omnes hæ partes erant lividæ, duræ, tumentes, & dolor vehemens noctes infomnes reddidit.

Ichor continuo emanans partes adjacentes arrosit.

Remedia purgantia, antiscorbutica,
ca,

ca, mercurialia, sanguinem depurantia nil mutarunt, & malum videbatur inde longe pejus fieri.

Adhibita cicuta ichor copiosissimus, sed longe blandior, effluxit, partes omnes detumuerunt, dolor evanuit, lividus color mutatus est in naturalem.

Spatio trium septimanarum ingens observabatur mutatio in melius, & ægra fuit longe robustior, pinguior.

Abstinit tunc per aliquot tempus a cicuta, verum res mox iterum in pejus ivit, & dolores aucti sunt.

Quamprimum autem cicuta iterum cœpit uti, omnia mala symptomata disparuerunt, & continuato dein usu sesqui mensis spatio ulcera cicatrice obducta sunt, & omnis tumor evanuit.

CASUS DECIMUS.

Femina, 32 annorum, a sex annis habuit dolorem in inguine dextro, aderat præterea ibi tumor du-

durus , & ex utero exstillavit materies acris , purulenta .

Causam hujus mali in ultimum partum rejecit , qui minus felix fuit , & obstetrix magna vi evulsit placentam .

Nec Balnea , nec medicamenta , jam in sextum annum adhibita , malum mutarunt .

Ufu autem cicutæ spatio sex septimanarum tumor disparuit , fillet dolor , & cessat fluxus materiei acris .

CASUS UNDECIMUS.

Homo , 29. annorum , variis malis venereis per multos annos divexatus est , nunquam autem integre curabatur .

Glandulæ colli , inguinum , circa aures , sub axillis &c. demum intumuerunt , multumque dolorem diu noctuque ægro crearunt .

Remedia antivenerica , & in his casibus alias optima , malum auxerunt , & timenda erat consumptio .

Unde

Unde abstinuit ab omni remedio suadentibus Medicis.

Res inde nec in melius, nec in pejus mutabatur, nisi quod dolores subinde fuerint admodum atroces.

Tandem derelictus est penitus a Medico ordinario, qui dixit: rem naturæ committeret.

Æger autem in aliquot aliis vidit bonum effectum cicutæ; unde spe fretus me accessit, rogavitque: an non & sibi conveniret hoc remedium.

Suasi illico, & spatio duorum mensium erat curatus, & nihil de scirrhis superfuit.

CASUS DUODECIMUS.

Virgo, 17 annorum, in tertium annum spinam ventosam habuit in brachio dextro.

Aderant simul fœda ibi ulcera.

Remedia fere innumera externa internaque nil effecerunt.

Venter fiebat durus, magnus, membra occupavit dolor dilacerans,

18 SUPPLEMENTUM

accessit cachexia , virium dejectio ,
macies .

Cicuta sola ventrem ad molem
naturalem reduxit , dispulit dolores ,
cachexiam , maciem ; & sanavit ulce-
ra , & spinam ventosam .

CASUS DECIMUSTERTIUS.

PUer septem annorum , glandulas
omnes colli & circa aures habuit
scirrhasas , magnas , dolentes .

Venter præterea quoque durus ,
& magnus fuit .

Dabantur mane grana sex extra-
cti cicutæ , & totidem vesperi , celer
erat inde effectus , atque omnes tumo-
res intra decem septimanas evanue-
runt .

CASUS DECIMUSQUARTUS.

FEMINA , 25 annorum , jam in
quartum annum tussim vehemen-
tem habuit , & pruritum ingratissimum
per totum corpus .

Sub-

Subinde per universam cutim proruperunt pustulæ albicantes, pellucidæ, urentes, rodentes.

Longo remediorum usu tandem coepit contabescere.

Hoc in statu exhibui bis quotidie quatuor grana extracti cicutæ; & mox prodivit sputis copiosum ac tenacissimum gluten, disparuit pruritus, nunc redeunt vires, bonusque corporis habitus, & adest sanitas.

Hæc dosis non erat augenda, quoniam præstitit, quod optabatur.

CASUS DECIMUSQUINTUS.

Vir, 60 aliquot annorum, post febrem intermittentem habuit ventrem inflatum, hypochondrium dextrum tensum, durum, faciem flavam non appetiit, membra dolore nocturno excruciantur, & erant emaciata.

Cicuta hunc integre restituit.

CASUS DECIMUS SEXTUS.

Seni , 70 annorum , vomitus violentissimus , quo jam in tertiana mensem laboravit , nullo remedio fisti potuit .

Cicuta , in mistura soluta , hunc brevi inhibuit , compefcuit .

CASUS DECIMUS SEPTIMUS.

Infans , trium annorum rachiticus nec pedibus poterat insistere , nec libere respirare .

Cicuta fecit , ut morbus totus disparuerit , ut infans respiret commode , curratque alacriter , cæterosque suos fratres sanitate superet , similes casus plures habeo .

In quibusdam quatuor aut sex grana per diem sufficiunt , in aliquibus vero debet dosis ad grana decem , duodecim , aut viginti augeri .

CASUS DECIMUS OCTAVUS.

Virgo, 26 annorum, uteri hæ-
morrhagiis vehementissimis ab a-
liquot annis erat subiecta; & fluxu
sanguinis cessante prodibat ex utero
materies crassa, subflava, acris, omnia
erodens.

Alii celeberrimi Medici, egoque
longo tempore tentavimus remedia fe-
re innumera, levamen autem inde ægra
nullum sensit, imo fiebat cachectica,
& intumuit.

In casu adeo rebeli volui expe-
rire, quid cicuta sola efficeret; dedi
propterea ter quotidie tres pilulas,
quarum quælibet habuit grana tria.

Post paucos dies vidi totius cor-
poris colorem mutari in naturalem,
augeri vires, vigere appetitum; pro-
diitque urina copiosa cum multo glu-
tine.

Intra mensis spatium totus mor-
bus jam longe aliam faciem habebat.

Etenim libera erat respiratio,

quæ antea a minimo motu fere suffocabatur, filuit anxia cordis palpitatio, & somnus fiebat tranquillus.

Quod autem maximum, cessarunt uteri hæmorrhagiæ, comparuitque fluxus menstruus debito tempore, debita copia, & qualitate.

Materies utero effluens nec amplius crassa, nec acris fuit.

Post binos menses hæc optime sana omnibus videbatur, & paucum tantum, blandumque serum ex utero exstillavit.

CASUS DECIMUS NONUS.

VIr, sexagenario major, sub mento tumorem magnitudine ovi anserini & lapidis instar durum, dolentemque habuit, qui immobilis & immutatus perstitit, licet remedia interna externaque fuisse longo tempore tentata.

Cicuta eum autem solvit, dissipavit spatio duorum mensium.

CASUS VIGESIMUS.

Fœmina, 40 annorum, cachectica, melancholica, cœpit sensim contabescere.

Nullum in corpore manifestum vitium, quod huic morbo causam præberet, poterat detegi.

Facies erat terrei coloris, oculi profundi, vox debilis, cordis palpitationo frequens, respiratio ex paulo fortiori motu fiebat anxia, brevis; appetitus erat penitus deletus.

Remedia, alias usitata in similibus casibus, nullum levamen attulerunt.

Tres autem cicutæ unciaë, successive deglutitæ, restituerunt appetitum, corporis vigorem, animi hilaritatem; correxerunt cachexiam, & jam fœmina cum omnium admiratione optata sanitate fruitur.

Cachexia & corporis attenuatio, si non pendet a vomica intus latente, aut a corrupto quodam viscere, cicuta plerumque curatur.

CASUS VIGESIMUS PRIMUS.

DEcennis puer a spina ventosa per totum corpus & circa omnem fere articulationem, ut & in facie, & circa oculos misere exulceratus, emaciatus, & totus cachecticus per plures annos varia ab optimis Medicis frustra assumpsit, imo morbus semper ruit in pejus.

Data sola cicuta coaluerunt jam omnia ulcera, nec cicatrices foedæ sunt, magna ossium fragm. antefecerunt, adsunt bonæ vires, naturalis faciei color, & habitus totius corporis est sanus.

Sensim augendo dosin jam per plures septimanas drachmam integram extracti cicutæ quotidie assumpsit.

CASUS VIGESIMUS SECUNDUS.

Femina, quadraginta major cancro aperto, miserrime exulcerato, jam in secundum annum laboravit.

Ufu

Ufu interno externoque cicuta
ulcus totum jam fere coaluit.

Erat antea tota macilenta, no-
ctu sudavit, non appetiit.

Nunc autem adfunt optimæ vi-
res, color faciei bonus, fomnus tran-
quillus, abest dolor, cessavit fudor,
evanuit macies.

Datur jam quotidie drachma una
cum dimidia de cicuta extracto.

In alia foemina, triginta aliquot
annorum, cancrum apertum, magnum,
solo cicuta usu intra sex septimanas
ad exiguam molem redegit; & jam in-
cipit formare cicatrix.

Hi casus in civitatis praxi mihi
obvenerunt, ea autem, quæ in no-
focomio vidi, & quæ certo mira sunt,
& orbis litterati adtentionem meren-
tur, hic referre non potui, quoniam
Dominus *Collin*, optimus meus colle-
ga, ea fideliter describit, & brevi da-
bit prælo.

Adeo bonos, & adeo manifestos
de cicuta in nosocomio effectus quo-
tidie videmus, ut non tantum artis
stu.

studiosi, sed alii ignari, qui circa ægros sunt, mirentur, obstupescant.

Verumtamen sunt quidam casus, qui non succedunt.

Morbus enim si jam nimium fuerit progressus, aut si totius corporis habitus fuerit penitus destructus, quis est, qui curabit? aut quænam Medicina sanitatem promittet?

Nos nec facimus, nec cupimus a nostris medicamentis miracula, sed adtendimus quousque possimus arte pervenire.

Si obstaculum invenimus, consideramus: an id arte superandum; dum id præstare non possumus, agnoscimus nos esse homines, & adhuc multa ignorare.

Nequaquam nobis imaginamur, nos aliis esse arte majores, sed cupimus quotidie vel ab infimis doceri.

Rogamus autem quoque alios, ut eadem mente in nos utantur, si erramus, aut erravimus, nobis monstrent debita amicitia & decenti methodo errorem; & nec erubescemus

meliora erudiri , nec erimus pertinaces.

COROLLARIUM PRIMUM.

Cicutæ extractum est remedium maxime innocuum .

Potest , sensim augendo dosin , exhiberi per diem ad drachmas duas, tres, quatuorve .

Et tantæ dosis usus potest per plures septimanas tuto continuari .

Non nocet cicuta infantibus, nec pueris , nec mediæ ætatis hominibus, nec senibus , nec decrepitis , nec fœminis gravidis , nec embryoni in utero latenti , nec nobili , nec plebejo .

COROLLARIUM SECUNDUM.

Cicuta nec majorem motum, nec in sanguinis circulo turbam excitat.

Neque refrigerat , nec calefacit .

COROLLARIUM TERTIUM.

Cicutæ extractum est medicamentum efficacissimum.

Raro tamen alvum movet, & rarissime vomitum, quandoque transpirationem auget, sæpe autem urinam copiosam & glutinosam prolicit.

In plurimis tamen ægris nullam excretionem sensibilibiter auget.

COROLLARIUM QUARTUM.

Cicutæ extractum vim maximam resolvendi habet, & ibi sæpe penetrat, & illuc pertingit, quo fortissima hucusque cognita remedia pervenire non potuerunt.

Obstructa referat; hinc sanguinis circulum turbatum, & impeditum redigit in ordinem.

Unde languorem, torporem, doloremque in membris (a simili causa pendentem) tollit.

Mentem reddit serenam, corpus
ad

DE CICUTA. 29

ad agilitatem roburque naturale disponit.

Auget secretiones, unde sæpe aures, nares, os, faucesque ficcas, reddit humidas, transpirantes.

Viros steriles, ob vasorum impermeabilitatem aut obstructionem, reddit foecundos.

Fœminarum uterum mucosum induratumque referat, fluxui menstruo a simili causa impedito viam pandit, & conceptioni parat locum.

Infantes a rachitide liberat.

Membris sæpe stuporem, frigus, insensibilitatem, & marcorem aufert; atque efficit, ut redeat naturalis calor, musculorum vigor, & torositas, sensusque necessarius.

Eadem ratione oculorum vasa liberat, visum impeditum restituit, dispellit quandoque amaurosin.

Huic eidem remedio sæpe surditas cedit; sæpe odoratus perditus ejus usu iterum restituitur; loquela impedita, fit sæpe libera, distincta.

Resolvendo tollitur sæpe rheumatis-

tismus, aut dolor articularum inveteratus, & pertinacissimus.

COROLLARIUM QUINTUM.

Cicuta tumores ab obstructione ortos solvit, funditque scirrhos etiam antiquos, & omnibus aliis efficacissimis remediis resistentes.

Nec interest in quam corporis regione tales tumores lateant; æquali vi in omnes partes agit: sic referat glandulas sublinguales, subaxillares, circa aures in collo, sub axillis, in pectore, ventre, inguinibus, in ano, uteri vagina, utero, pene, scroto, testiculis &c.

Ventris scirrhos solvendo sæpe hydropem curat.

Infantium ventres duros infarctosque emollit, & ad statum naturalem reducit.

Unde sæpe cachexiam corrigit, & ipsam phthisin, aut hecticam febrem fugat, sanat.

Pulmonum scirrhos fundit, pro-
du-

DE CICUTA. 31

ducitque sputum glutinosum, hinc tollit difficilem respirationem, sudorem nocturnum, tabem.

Articulorum tumores dissipat, & reddit flexilitatem, partiumque motum.

COROLLARIUM SEXTUM.

Cicuta subinde fundit cataractas, aut eorum progressum impedit.

Et hac ratione visum conservat, aut auget, aut perditum restituit.

COROLLARIUM SEPTIMUM.

Sanguinis acrimoniam emendat, & morbos inde pendentes tollit.

Curat acres fluxiones, falsedines, pruritus, serpiginem, tineam pessimam, inveteratam, & ad omnia rebellem scabiem.

Sanat ulcera maxime maligna, fistulas, sinus.

COROLLARIUM OCTAVUM.

Tollit ossium cariem , aufert corruptionem ; lamellarum separationem adjuvat .

Hinc remedium est in spina ventosa .

COROLLARIUM NONUM.

Cancrum curat, aut emendat ejus acrimoniam , pusque bonum inducit, sopit dolores.

COROLLARIUM DECIMUM.

Remedium est contra fluorem album malignum , contra gonorrhæam inveteratam, rebellem .

COROLLARIUM UNDECIMUM.

Vomitum sistit, & pertinacissimas cardialgias.

COROLLARIUM DUODECIMUM.

Tollit reliquias ex morbo venereo superstitēs, quæ nulli alii remedio cedunt.

COROLL. DECIMUM TERTIUM.

Cicuta curat morbos, qui post malignas variolas sequuntur.

Ad hoc confirmandum binas mihi historias scripsit celeberrimus hujus civitatis medicus Dominus *Lebmacher*.

Historia prima est de proprio ejus filiolo, quam ita habet: „ charissimus „ meus quinque mensium filius, sanif- „ fimus, vigesimo sexto Februario „ anni 1760 variolis corripitur, quæ, „ licet discretæ, non tamen adeo bonæ „ indolis erant.

„ His dum nono morbi die subita „ diarrhœa accederet, factum est, ut „ omnes sinistri lateris pustulæ a facie „ ad pedem usque collaberentur, dum „ illæ lateris dextri elevatæ manerent.

C „ Dum

„ Dum hæc fiunt, brachium to-
 „ tum finistrum, genu pesque sinister
 „ extremus mirum in modum intum-
 „ muerunt, cum motus impotentia,
 „ & dolore summo; quem misellus
 „ tristissimo ejulatu, si attrectaretur,
 „ testabatur.

„ Verum hæc mala nullo aper-
 „ turæ, nec natura, nec arte facien-
 „ dæ, indicio industria dexterrimi chi-
 „ rurgi *Leber* quatuor fere mensium
 „ spatio percurata sunt, ut nullum
 „ five motus, five alterius actionis
 „ impedimentum superfuerit.

„ Interim cum morosus puer ne-
 „ que in variolis, neque toto alio tem-
 „ pore ullum medicamentum, seu vi
 „ seu fraude assumeret, quin illud su-
 „ bito ore redderet, nec lac mater-
 „ num cum cibis lacteis demulcendæ
 „ cacochymix variolosæ sufficeret, suc-
 „ cessu temporis totum corpus innu-
 „ meris, ichorosis, pessimis ulceribus
 „ a vertice ad plantam usque ita de-
 „ pascebatur, ut præter turgidum ab-
 „ domen sola ulcerosa cutis ossa tege-
 „ ret.

„ Suo

„ Suo fato in deplorando hoc
„ statu usque ad vigesimum primum
„ ætatis mensem, Junium nempe 1761
„ relictus puer nullam omnino salutis
„ spem dederat, omnibus quotidie in
„ pejus ruentibus. Volui tandem ten-
„ tare quid extractum cicutæ, quo-
„ modocunque ingestum, in hoc mor-
„ bo efficere possit.

„ Dedi itaque ad initium Junii
„ quotidie grana duo unum mane in
„ baccarum caffèe & hordei tosti de-
„ cocto tenuiori, addito lacte, & al-
„ terum vesperi, ne adverteret, in
„ potu coccolatæ.

„ Sic sensim dosin auxi, ut quo-
„ tidie grana sex sumeret, nulla in-
„ terim habita diætæ ratione.

„ His factum est, ut ulcera bo-
„ num pus fundere, depurari, conso-
„ lidari, in toto corpore evanescere
„ inciperent, una alterave crusta in
„ parte capillata capitis restante.

„ Viribus jam medio Julii ita
„ auctis, ut agilis in cubiculo foris-
„ que erecto capite, oculis nitidis,

„ apertis , curreret , nec solis radios ,
 „ nec candelæ lumen formidans , quod
 „ per duos menses ob inflammatos
 „ oculos admotis semper ad eosdem
 „ manibus demisso capite ferre non
 „ potuit .

„ Sic sensim morosissimus antea
 „ puer jam tota fere die ludibundus
 „ alacriter currit .

Sumpsit autem extracti cicutæ
 drachmas sex , nec aliud præterea me-
 dicamentum .

Lectores optimi ! si vel unicus
 hicce casus esset : an non cicuta ma-
 ximam laudem mereretur ?

Data est cicuta infanti extenua-
 to , ulcerato , pessime cachectico , cu-
 ratus inde est hicce infans .

Est igitur cicuta remedium inno-
 cens , est remedium efficax .

Sunt quidem terribiles in medi-
 cina calculatores , qui forsan hanc cu-
 rationem in decoctum hordei tosti , vel
 infusum caffèe , vel in coccolatam , vel
 in vim naturæ ponent .

Verum sciant hi , hunc infantem
 hos

hos potus jam ante usum cicutæ assumpsisse, & tamen res quotidie ruit in pejus, hinc tunc nec vis naturæ egit, nec hicce potus. Sed quam primum cicutæ extractum datum fuit, infans coepit melius se habere.

Unde tibi, cicuta! laus debetur.

Secunda historia, ab eodem doctissimo viro mihi communicata, est sequens:

„ Sub finem Junii 1761 forte
 „ conveni nobilem quandam foeminam
 „ viginti trium annorum, quæ octo-
 „ decim abhinc annis variolis con-
 „ fluentibus laboraverat, quarum tri-
 „ stes reliquias adhucdum luget; præ-
 „ ter amissum enim dextrum oculum
 „ ulcus in gena dextra cum tumore
 „ duro habet.

„ Varia, ut illa narrabat, inter-
 „ na, externa ad hoc consolidandum
 „ tentabantur remedia; sed omnia
 „ (ipsa quoque salivatio) incassum ad-
 „ hibita fuerunt.

„ Boni de extracto cicutæ in si-
 „ mili etiam morbo successus memor

- „ eidem hoc remedium suasi.
 „ Quæ licet medicamentorum
 „ jam pertæsa, annuit tamen.
 „ Incepit itaque prima Julii su-
 „ mere de cicutæ extracto quotidie
 „ grana octo.
 „ Ulcus remoto emplastro, ne-
 „ scio quali, linteo, decocto cicutæ
 „ madido, foveri curavi.
 „ Post octiduum jam tumor mi-
 „ nor molliorque apparuit, & in mar-
 „ gine ulceris levia cicatricis forman-
 „ dæ indicia videbantur.
 „ Interim in medio ulceris hinc
 „ inde caro fungosa excrevit, quæ
 „ insperfo cicutæ pulvere absumpta
 „ est.
 „ Crustam vero melle rosarum,
 „ cum eodem pulvere permisto, ab-
 „ stuli, quæ toties repetebantur, quo-
 „ ties fungosa caro repullulavit.
 „ Interea numerum pilularum
 „ sensim auxi ita, ut tribus elapsis
 „ hebdomadibus jam quotidie grana
 „ triginta duo fumeret.
 „ In qua dosi hucusque perman-
 „ si

„ si uno alterove die intermisso.

„ Sub hoc tempus tumor, duri-
 „ ties fere penitus disparuerunt, ulcus
 „ depurari, exsiccati, & levi pellicu-
 „ la obduci cœpit, jamque ita clau-
 „ sum per sex hebdomadas manet.

„ Perget hæc scœmina in eadem
 „ cicutaë dosi, donec firma fuerit ci-
 „ catrix.

„ Ab initio Junii hucusque ad
 „ finem nempe Septembris jam sum-
 „ psit uncias quatuor extracti cicutaë.

„ Ex nullo alio medicamento
 „ per octodecim annos quidquam pro-
 „ fecit.

„ Nunc autem usu cicutaë appe-
 „ titum augeri sentit, pinguescit, do-
 „ loribus rheumaticis, quibus alias
 „ vexabatur, libera est, nec de ulla
 „ re conqueritur.

An quis sanæ mentis homo du-
 bitat de cicutaë efficacia?

Cum autem cicuta agat in vene-
 nosas variolarum reliquias, oritur quæ-
 stio: an non & in ipso morbo vario-
 loso, maligno, parca dosi, & prudenti

manu atque provido iudicio eam adhibere licitum esset? Naturæ analogum est, & infinitis experiētiis constat vegetabilia cujuscunque generis in nostro ventriculo posse digeri & in inguinosos humores converti; id autem de mineralibus nequaquam verum est.

Vegetabilia igitur facilius a nostra natura feruntur, & longe tutius conveniunt.

Ergo : si aliis licuit in virofa variolarum dispositione mercurio uti, & antimonio, cur non & nobis daretur venia sine omni conscientiæ remorsu, ut cicutam tentaremus, dum optima remedia hucusque cognita nil efficiant? Hi bini casus a doctissimo Lebmacher hic erant maxime necessarii ad thesin meam comprobendam.

Habeo & ab aliis tam hujatis, quam exteris medicis pulcherrimas, & felicissimas de cicuta historias, habeo & tales, quæ minus feliciter successerunt; verum judicavi omnes has in aliud tempus esse asservandas.

MONITA.

HÆc corollaria ex repetitis experientiis deducta, confirmataque sunt.

Rogo tamen omnes, & singulos medicos, ne sibi persuadeant, me ejus esse opinionis, ut credam: hæc generalia esse & ubique cicutam debere curare.

Dico & fateor palam: me quoque in omni genere habuisse ægros, quibus cicuta non profuit, licet ex morbi similitudine fuisset indicata.

Casus tamen quos enarravi veros esse, non credo, erit, qui dubitet.

Si tamen quis de rei veritate ambigeret, meamque probitatem suspectam haberet, adeat is *Illustrissimus van Swieten*, qui ægrorum nomina habet, habitationisque locum.

Felicem me! cui sub *tanti viri* auspiciis licet facere medicinam.

Vidi ægras pessimo mammae can-

cro laborantes, quas cicuta cito juvit; erant autem plures aliæ, quibus cicuta solummodo levamen attulit, non vero eas curavit; aliæ ex usu cicutæ nullam expertæ sunt mutationem; una alterave cicutam non potuit ferre.

Idem circa alios morbos, in quibus cicutam laudavi, intellectum volo.

Nam tantum contendo: cicutam quandoque prodesse, & mira præstare, ubi alia medicamenta maxime celebrata, & heroica, nil valent.

Si & alii medici alia adhuc remedia inveniant, poterimus successive omnes difficillimos morbos sanare.

Profecto! mihi gratulor, dum audio, plures esse medicos, qui circa diversa vegetabilia meum exemplum sequuntur.

Quot adhuc millia plantarum sunt quarum virtutes ignoramus. Verum ad has detegendas industria, labore, providentia, & animo, ab omni secta libero, opus est.

Nec jura in verba magistri.

Præ-

Præterea tamen firmiter semper in mente erit tenendum : arti & medicamenti esse limites.

Cum jam cicuta in eodem morbo quandoque proficit, quandoque autem nil præstet, certum est, debere latere quandam differentiam, cujus signa diagnostica nobis adhucdum deficiunt.

Neque ego solus ad ea determinanda sufficio; atque ideo nequaquam potui hucusque dare firmas regulas.

Ii autem, qui me adjuvare potuissent, debuissentque, manum traxerunt de tabula, imo acri discursu, & reiteratis ad artis filios sermonibus mea opuscula damnarunt, proscripserunt, igne ferroque ea deleta voluerunt.

Heu me! misera hominum fors.

Ego in binis meis de cicuta libellis casus felices, & infelices enarra-
vi, & monui præterea semper: cicutam non omnibus æque profuturam, dixi jam in secundo libello, mihi futurum fatis, si usu cicutæ unum ægrum ex centum conservavero & curavero,
qui

qui aliis medicamentis non potuisset restitui.

Si ex aliis nonaginta novem medicis quivis tantum præstiterit, quantum ego, tunc omnes centum restituentur.

An quis sincerius, honestiusque posset scribere? mundo licet sua experimenta fideliter & caute proponere, cuivis autem medico liberum dein est, velle uti tali remedio, aut velle illud negligere.

Nec honorem, nec gloriam, nec nomen immortale, nec lucrum desidero, vellem tantum esse utilis misero, & ægrotanti humano generi, vellem calamitates levare, auferre; uti cujusvis medici officium postulat, vellem propterea alii me non turbarent.

Aliquot centenas libras extracti cicutæ agris exhibui, & vera conscientia affirmo: me nulli unquam nocuisse; etenim dum vidi rem bono esse in tramite acriter perrexi, continuavi, auxi dosin; quamprimum autem observavi (quod quidem rarissime accidit)

dit) ægrum inde bene non habere, abstinui seposuique cicutam. Ita ars jubet.

Cum igitur hoc medicamentum prudenter exhibitum nequaquam possit nocere, artis officium exigit, id omnibus plurimum commendetur, ut fiant innumera experimenta, quæ conferantur inter se, comparenturque secundum omnia signa, symptomata, eventus; inquirentur dein rationes & causæ, cur in eodem morbo quandoque proficit cicutam, & radicaliter curet, & cur autem quandoque nil efficiat.

Visa differentia, inventa rei causa clare patebit: quousque cicutæ efficacia se extendat, poteritque deinde dari ratio: cur cicutam non in omnibus æqualiter agat, & tunc facile erit determinandum, quibus in casibus evidenter conveniat, in quibus præstet nihil.

His in ordinem redactis poterimus iis in casibus ubi cicutam iners est, de alio remedio cogitare.

Tali ratione cum ingenti reipublicæ emolumento limites nostræ artis ampliores fient.

Ego jam in aliquibus casibus , ubi cicuta id non præstitit , quod ex ea speravi , aliud remedium adhibui , nec in successu inanis fui.

Si hoc non sufficit : iterum aliud paratum habeo .

Sic per gradus ascendam , & spe maxima fretus sum , fore ut Deus optimus meos conatus , qui unice in proximi salutem fiunt , secundet.

Adversariis meis hic sancte promitto : me eo majorem in hoc studii genere operam impensurum , quo magis ipsi conabuntur me turbare , impedire.

Dum recte facio , neminem timeo .

Licet cicuta sit remedium maxime innocuum , optarem tamen , quivis medicus semper a parva dosi inciperet , sensimque augetet.

Novimus enim , quam miræ & diversæ sint hominum idiosyncrasæ ,
hinc

hinc possent quidam esse , qui remedium minus ferrent.

Parva igitur dosi nemo peccabit, quoniam quivis bonus medicus, dum sinistri quid observat, abstinebit a remedio.

Verum bene semper est considerandum : an accidat id ex medicamento : an ex symptomatibus morbum concomitantibus : an ex errore in rebus se non naturalibus commisso.

Sunt qui ex assumptis lapidibus cancrorum, qui certo remedium sunt innocentissimum, anguntur, vomunt, febre corripuntur, incidunt in animi deliquia, cur non & esse possent, qui, ex latente causa, a cicuta male haberent?

Verum an ideo cicuta non est medicamentum? an cicuta ideo debet damnari? nemo prudens medicus ita cogitabit.

Si usu cicutæ ægro cuidam damnum infertur, id profecto (si rem medice, & stricto sensuprehendamus)

non

non in medicamentum applicatum ,
sed in errorem applicantis erit reji-
ciendum .

Sæpe aliena morbo symptomata
junguntur , hinc tunc requiritur , ut
& alia præter cicutam remedia præ-
beantur .

Si spasmi urgent aut convulsio-
nes , tunc desiderantur nervina , anti-
hysterica .

Si dolores vehementes sint , ne-
cessaria erunt remedia paregorica ,
opiata ; febris magna , & pulsus ele-
vatus refrigerantia , nitrosa exigunt .

In nimia corruptione jungitur
cortex peruvianus , aut si sub usu ci-
cutæ oritur febris intermittens .

Subinde purgatione opus est , sub-
inde venæ sectione .

Nimius in hunc locum acrimo-
niæ affluxus fonticulum , aut setaceum
postulat .

Neque externe debet semper fo-
mentum aut cicutæ cataplasma appo-
ni , verum mutanda ea sunt , secun-
dum boni medici aut chirurgi iudicium
& experientiam .

Si

Si in linteis carptis deligentur ulcera, tunc in auferendo debet magna cautela agi, ne adhærentia nudissimis vasculis filamenta vi avellantur, unde possent omnia lædi; oriretur hæmorrhagia, & inde sæpe caro fungosa propullulat.

Omnia debent prius levissimo cicuta infuso, aliove apto liquido humectari.

Symptomata magis urgentia sæpe jubent, ut cicuta usus tam externus, quam internus interrumpatur pro aliquo tempore, donec hæc curata fuerint, aut saltem mitigata.

Qui cicutam non ferunt, cum his palliative est agendum, quamdiu aliud remedium ignoramus.

Subinde ossa, tumores, scirrhi in suo meditullio maximum habent dolorem; observavi sæpius eo in loco tunc fuisse erosionem corruptionemve; corruptum autem a sano debet separari, id autem perfici non potest, nisi fiat apertura versus exteriora, hæc quandoque applicatione medicamenti chirurgici, aut

aut instrumento chirurgico fieri debet, sæpe autem sponte fit ex usu cicutæ.

Prodit tunc sanies, & fit ulcus cavum.

Rem minus intelligentes credunt talia ab usu cicutæ fuisse corrupta, erosave, ubi tamen, continuato in eodem casu cicutæ usu tam interno, quam externo, sæpissime sanitas perfecta sequitur.

Vidi aliquoties ex usu cicutæ quosdam in glandulis scirrhos esse solutos, in aliis autem partibus novos comparuiffe.

Mirum id erat; verum ægri semper bene se habuerunt, unde pertinaciter idem remedium continuavi, & ægros restitui.

Talia peritum nunquam terrent: & ideo nequaquam debemus illico mutare medicamentum.

In victu sunt farinacea non fermentata vitanda, ut & aromatica nimium acria.

Acida pro condimento conceduntur, prædominantia vero minus conducunt.

Vinum bonum iis, qui assueverunt, non nocet. In

In parte affecta frictus, aut motus fortior plerumque malum augent.

Si ægri vivant in aere puro, libero, & si mentem quocunque modo erectam, & hilarem conservent, multum ad curationem confert.

Tristitia, melancholia, mentis inquietudines curam retardant, impediunt, nova mala producunt, & sæpe ex scirrho faciunt cancrum.

Tempus, quo cicuta curet, & tumores resolvat, determinari non potest.

Etenim quandoque cito id perficitur, quandoque admodum lente.

Neque semper eadem tumorum, ulcerum, cancrorumque natura est.

Fœminæ ultra duos annos ob colli tumores dedi cicutam magna dosi, nulla fiebat in his tumoribus mutatio, cum tamen menstrua longe liberius fluerent, vires essent majores, mens alacrior, totusque corporis habitus longe magis perfectus, rogavit ipsa ægra, ne sibi negem has pilulas.

Tandem post binos & dimidium annos fundebantur tumores, & omnia
ad

52 MONITA DE CICUTA.

ad statum naturalem redacta sunt.

Nec diuturnus usus nocuit.

Aliam foeminam habeo, quæ ob cancrum mammæ tantum mane sumit duo cicutæ grana, & sequitur adeo bona, & celeris mutatio, tumorisque diminutio, ut adstantes & ego admiremur, licet foemina sit septuaginta annorum.

Urina huic foeminæ copiosissime profluit, cum multo glutinoso sedimine; dum autem uno die a cicuta abstinet, pauca est urina, nec videtur sedimentum.

In morbis circa renes, vesicam urinariam, & urinæ vias data cicuta quandoque pulcherrimos præstat effectus.

Subinde curat urinæ retentionem, stranguriam; sæpe mingendi dolores opio citius sistit.

Nec in calculi affectionibus contemnendum est cicutæ extractum.

Ex his patet dignum esse, ut cum cicuta fiant experimenta.

Ego interim nullam ejus virtutem specificam assero, sed ad regulas formandas mutuam bonorum medicorum operam exspecto.